

אור לישרים

הוכפלה לבונתו (שני קמצים של לבונה, קומץ שחרית וקומץ בין הערביים) או לא (קומץ אחד, חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערביים)? מי אמרינו, מתוך שהוכפלה סולתו (שתי עשירות האיפה במקום עשירית אחת) הוכפלה לבונתו, או דילמא מאי דגלי (הכתוב) גלי, מאי דלא גלי לא גלי? ושמן בין לאבא יוסי בן דוסתאי ובין לרבנן, מהו? (שלושה לוגים שחרית ושלושה לוגים בין הערביים, או לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערביים?) - ...אמר רב נחמן בר יצחק: תא שמע, דתניא: שלימה שחרית ושלימה בין הערבים, ומפריש לה שני קמצים, קומץ שחרית וקומץ בין הערביים, ומפריש לה שלושת לוגים, לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערביים. מני? אילימא רבנן, מאי שנא לבונתה דהוכפלה, ומאי שנא שמנה דלא הוכפלה? אלא אבא יוסי בן דוסתאי היא, דאמר: חביתי כוהן גדול בעיא שני קמצים, ולבונה לא הוכפלה ושמן לא הוכפל. ומדשמן לאבא יוסי בן דוסתאי לא הוכפל, לבונתה ושמנה לרבנן נמי לא הוכפלו. אמר רבי יוחנן: הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי.

רבי יוחנן ושאר האמוראים שבארץ ישראל לא שמעו את הברייתא שבתוספתא מנחות ז, יב (הובאה לעיל) ששנו בה: "לא מינו כוהן אחר... שלימה היתה קריבה בין בבוקר ובין בין הערביים". רק רב נחמן בר יצחק שבבבל שמע ברייתא ששנויה כמו הברייתא הזו שבתוספתא ומשלימה אותה ופשט ממנה את כל השאלות של רבי יוחנן.

בירושלמי נקטו שמנחת חביתים טעונה שני קמצים של לבונה, ולא נמצא בירושלמי מה שאמרו בבבלי בשם רבי יוחנן שנחלקו בדבר אבא יוסי בן דוסתאי וחכמים. נראה, שכיוון שהירושלמי כאן דן במה שצריכה לו ופשוטה לו לרבי יוחנן, ורבי יוחנן פסק הלכה כאבא יוסי בן דוסתאי כמו שאמרו בבבלי, לכן נקטו בירושלמי שמנחת חביתים טעונה שני קמצים כאבא יוסי בן דוסתאי.

הברייתא שבתוספתא מנחות ז, יד, ששנו בה: "מנחת כוהן גדול... טעונה שני קמצים, אחד שחרית ואחד בין הערביים", היא כאבא יוסי בן דוסתאי.

בבבלי לא שאלו ביחס לשיעור הלבונה הבאה במנחת החביתים כשמת כוהן גדול ולא מינו כוהן אחר תחתיו, אלא לשיטת חכמים, ולא לשיטת אבא יוסי בן דוסתאי, שכן לשיטת אבא יוסי בן דוסתאי ברור שאין מקום להעלות אפשרות שכזו שתוכפל הלבונה ותבוא שני קמצים בבוקר ושני קמצים בערב, שהרי לא מצאנו הבאת שני קמצים של לבונה בהקטרה אחת. אך ביחס לשיעור השמן הבא במנחת החביתים כשמת כוהן גדול ולא מינו כוהן אחר תחתיו, שאלו בבבלי אף לשיטת אבא יוסי בן דוסתאי. נמצא שהבבלי הוא כרבי יוסה בירושלמי, שהרי בירושלמי נקטו שמנחת חביתים טעונה שני קמצים כאבא יוסי בן דוסתאי, ולדעת רבי יוסה יש לשאול ביחס לשיעור השמן הבא במנחת החביתים הזו, אבל אין לשאול

על פי הנוסח הבבלי של מסכת שקלים: 'ומה תמן צריכה ליה, אף כאן צריכה ליה'. הן הלשון שבנוסח הסופר במסירה שלפנינו והן הלשון שבנוסח הבבלי משמעם אחד הוא. המשפט לעיל "מה תמן צריכה ליה, אף הכא צריכה ליה", שנמצא רק במסירה שלפנינו, וזהה ללשון האמורה כאן בנוסח הבבלי, הוא לשון אחרת ("לישנא אחרינא") ללשון האמורה כאן במסירה שלפנינו, שחדרה לתוך הנוסח הכתוב שלא במקומה. בכמה מקומות בירושלמי מצויים "לישני אחריני" כאלו (על "לישני אחריני" בירושלמי ראה להלן).

יש המגיהים בירושלמי כאן "כתי פשיטא לך" במקום "כתי פשיטא ליה" ("כד תהא פשיטא ליה") ("אוצר לשונות ירושלמיים"), אך נראה שאין להגיה "לך" במקום "ליה". כי שלא כבשאר המקומות בירושלמי שבהם מופיע המונח "כתי פשיטא לך", הרי שכאן, רבי יוסה שהציע את השאלה שהסתפק בה רבי יוחנן, הוא שהמשיך ואמר "כד תהא פשיטא ליה", היינו לרבי יוחנן, יש לו לרבי יוחנן לשאול שאלה אחרת, ורבי חזקיה אמר שיש לו לרבי יוחנן לשאול עוד שאלה אחרת, ואחר כך רבי יוסה הסביר מדוע אין לו לרבי יוחנן לשאול את השאלה של רבי חזקיה, ורבי חזקיה הקשה על רבי יוסה שכשם שיש לו לרבי יוחנן לשאול את השאלה של רבי יוסה כך יש לו לרבי יוחנן לשאול את השאלה של רבי חזקיה. קיצורו של דבר, רבי יוסה ורבי חזקיה שאמרו "פשיטא ליה" ו"צריכה ליה" התייחסו במילה "ליה" לרבי יוחנן.

בתוספתא מנחות ז, יד שנו: מנחת כוהן גדול באה תמיד (אף בטומאה ובשבת), באה תדיר (בכל יום), באה רבוכה, וקריבה חצאים, וטעונה שני קמצים (של לבונה), אחד שחרית ואחד בין הערביים, וטעונה שלושה לוגים שמן, לוג ומחצה שחרית ולוג ומחצה בין הערביים.

בבבלי מנחות דף נב, א-ב אמרו: "ושלימה היתה קריבה". - אמר רבי חייא בר אבא: בעי רבי יוחנן: שלימה שחרית ושלימה בין הערביים, או דילמא שלימה שחרית ובטילה בין הערביים? - ...אמר רב נחמן בר יצחק: תא שמע, דתניא: שלימה שחרית ושלימה בין הערביים.

אמר רבי יוחנן: פליגי בה (בשיעור הלבונה הבאה במנחת חביתים של כוהן גדול) אבא יוסי בן דוסתאי ורבנן. אבא יוסי בן דוסתאי אומר: מפריש לה (כוהן גדול מביא מביתו למנחת חביתים שלו) שני קמצים (של לבונה), קומץ שחרית וקומץ בין הערביים. ורבנן אמרי: מפריש לה קומץ אחד, חצי קומץ שחרית וחצי קומץ בין הערביים. - במאי קמיפלגי? אבא יוסי בן דוסתאי סבר: לא מצאנו חצי קומץ שקרב, ורבנן סברי: לא מצאנו עישרון (סולת) שטעון שני קמצים.

בעי רבי יוחנן: כוהן גדול שמת ולא מינו אחר תחתיו, לרבנן